

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Петриченко Л. О.

Нажаль сьогодні перед українською освітою знову і знову постають нові виклики. Згадуючи події страшного лютого 2022 року, коли наступного дня після початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну Міністерство освіти і науки України (МОН) рекомендувало зупинити освітній процес у закладах освіти всіх рівнів і відправити здобувачок освіти й освітянок на двотижневі канікули, відмітимо, що попри те, що досвід дистанційки при пандемії залишив безліч інструментів для здобуття освіти, дієвими вони виявилися не для всіх.

Наразі постає питання про те, якою ж має бути дистанційна освіта, коли по усій країні систематично лунають сирени повітряної тривоги?

Якщо повернутись до 12 березня 2020 року, згідно з постановою Кабінету Міністрів України, навчання в усіх закладах освіти України було переведено у дистанційний формат через пандемію COVID-19.

Згідно з положеннями Концепції розвитку освіти України на 2015-2025 роки, актуальним завданням якісної освіти є переорієнтація системи освіти на ефективну систему, здатну прискорювати економічного зростання та розвиток культури країни, свідомих, суспільно активних фахівців, конкурентоспроможних на європейському і світових ринках праці. Реалізація цих загальних для всієї освіти завдань має здійснюватися різними способами – через різноманітність інституцій, форм та методів навчання, впровадження сучасного менеджменту [4]. Для забезпечення рівного доступу до якісної освіти усіх громадян України одним за напрямів такої трансформації є забезпечення доступу до нових засобів і технологій навчання [3].

Очевидно, що на початку пандемії методика дистанційного навчання була незрозумілою ні викладачам, ні здобувачам освіти, через що страждала якість здобутих знань. Дитячі садочки, школи та заклади вищої освіти тимчасово виходили на очне навчання, однак, через погіршення епідеміологічної ситуації, вони знову та знову зачиняли фізичні та відчиняли віртуальні двері до знань.

І хоча в Україні з 2013 року існує законодавчо закріплена можливість для впровадження дистанційної освіти як окремої форми навчання в ЗВО, мало хто з учасників освітнього процесу був готовий до такої форми навчання.

Однак, пандемія коронавірусу все ще залишається актуальною проблемою в світі, в Україні наразі основною перешкодою для нормального навчання є війна. З початком війни дистанційне навчання стало основною опцією доступу до знань, а університети намагаються адаптувати до нових умов свої напрацювання в часи пандемії.

Тепер, коли українці змушені навчатися онлайн через війну, логічним постає питання: які основні переваги та вади дистанційного навчання в

Україні та як отримані під час пандемії напрацювання можуть допомогти у воєнні часи?

Відповідаючи на це запитання, підкреслимо, що система освіти пов'язана з реалізацією процесу поширення знань і є невід'ємною частиною життя, оскільки охоплює діяльність існуючих суспільних інститутів, які здійснюють підготовку молоді до життя на основі отриманих знань в дошкільних дитячих установах, в середніх спеціальних, професійно-технічних і вищих навчальних закладах.

В житті людини значення освіти постійно зростає, а нагальна потреба постійного підвищення рівня знань призводить до появи в суспільному житті концепції безперервності освіти. Цей процес супроводжується пошуком нових форм і методів навчання, що сприяють правильному формуванню наукового світогляду та глибокому осмисленню економічних та соціальних змін в суспільстві.

У світі продовжує відбуватися інформаційна революція, що актуалізує проблеми модернізації освіти [1; 2]. Таким чином, державна політика у вищій освіті має базуватися на принципах: сприяння сталому розвитку суспільства через підготовку конкурентоспроможного людського капіталу, створення умов для навчання протягом усього життя та доступу до вищої освіти.

Формування та реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечується шляхом гармонійної взаємодії національної освіти, науки, бізнесу та держави з метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави та розширення можливостей здобуття вищої освіти та навчання впродовж життя [1].

Політика модернізації освітніх систем розвинених країн все більше орієнтується на розвиток дистанційної освіти. Сучасні тенденції в освіті вимагають підготовки фахівців, здатних до професійної та інноваційної діяльності, проектування професійного зростання. Дистанційне навчання – передова педагогічна технологія, заснована на сучасних досягненнях у сфері інформаційно-телекомунікаційних технологій. Запровадження дистанційного навчання сприятиме реалізації принципу безперервного навчання, а отже, забезпечить безперервність навчання [4].

Популярність дистанційної освіти на основі інтернет-технологій, особливо в системі вищої освіти, з кожним роком зростає завдяки таким перевагам цієї форми навчання, як можливість отримувати освіту без відриву від виробництва, економія ресурсів та часу, розширенням сфери додаткової освіти тощо [1].

Враховуючи світові тенденції щодо ролі дистанційної освіти, можна стверджувати, що такий розвиток подій все більше зачіпає національні інтереси. Дистанційне навчання в Україні почали запроваджувати більше десяти років тому. Сучасні виклики, що стоять перед системою освіти України, вимагають створення системи освіти, яка забезпечить перехід до безперервної освіти. Затримки з розвитком дистанційної освіти загрожують зниженням конкурентоспроможності української освіти у світі.

Аналізуючи матеріали накопиченого досвіду із дистанційного навчання у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, розглянуті наявні звіти, опитування та теоретичні напрацювання з тематики дистанційного навчання в Україні та світі, дало змогу зрозуміти сильні та слабкі сторони дистанційної освіти, виявити загрози такої форми навчання та розробити рекомендації для можливого застосування певних методик «дистанційки» у воєнний та в мирний часи в Україні.

Як висновок, зауважимо, що наразі система дистанційного навчання в Україні наразі знаходиться на стадії розвитку, але з урахуванням використання світового досвіду, поєднання передових технологій дистанційної освіти та методів класичних форм навчання в майбутньому вона може швидко розвиватися [2]. Але широке впровадження та розвиток дистанційної освіти в Україні вимагає вирішення комплексу завдань у таких сферах, як управлінське та організаційне забезпечення; матеріально-технічне та фінансове забезпечення; кадрове забезпечення потреб дистанційної освіти; методичне забезпечення з урахуванням специфіки дистанційного навчання; просування дистанційної освіти на ринку освіти та ринку праці.

Таким чином, сьогодні в Україні дистанційна освіта знаходиться на етапі впровадження та використання в навчальному процесі вищої освіти [1]. Система дистанційного навчання не замінить традиційну систему вищої освіти, а доповнить її, і водночас матиме вплив на розвиток освіти та вдосконалення української системи вищої освіти [2].

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
2. Дем'яненко О.М. Перспективи розвитку дистанційної освіти в Україні. Посилання: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23646/1/Osvita.PDF>
3. Ляшенко І.В. Перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі. Посилання: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2682
4. Посилання: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12353/>
5. Посилання: <https://osvita.ua/news/43501/>